

REŽIMOVÉ OPATRENIA NA OCHRANU OBYVATEĽSTVA

Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva

(Všeobecne)

Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva tvoria súhrn organizačných, materiálno-technických a ďalších opatrení, ktoré stanovujú činnosť obyvateľstva, zamestnancov objektov, príslušníkov štábov a odborných jednotiek civilnej ochrany v zložitých situáciách (ďalej len Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva).

Súčasťou režimových opatrení na ochranu obyvateľstva sú:

1. Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva v oblasti ohrozenej nebezpečnou látkou (chemickou).
2. Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva v oblasti ohrozenej rádioaktívnymi látkami.
3. Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva v priestore ohrozenom biologickými látkami.
4. Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva po vyhlásení evakuácie.
5. Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva po vyhlásení signálu "Vzdušný poplach".
6. Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva v úkrytoch.
7. Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva pri použití chemických zbraní (OL).
8. Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva v priestore zasiahnutom biologickými prostriedkami.

Po vyhlásení dohovorených signálov CO nasledujú opatrenia na ochranu obyvateľstva, zamestnancov objektov a jednotiek CO. Odborné jednotky CO sa pripravujú na ďalšiu možnosť práce - likvidácie následkov.

Vyhlásenie dohovorených signálov CO má na zodpovednosti - prednosta OÚ, starosta obce, primátor mesta, vedúci objektu.

Jednotky CO sa po vyhlásení príslušného dohovoreného signálu CO riadia pokynmi veliteľov jednotiek CO.

Pri evakuácii sa organizuje zvýšená ochrana evakuovaného priestoru.

Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva v oblasti ohrozenej nebezpečnými látkami (chemickými)

Bezprostredné ohrozenie účinkami NL sa vyhlasuje 2-minútovým kolísavým tónom sirén opakovane a hromadnými informačnými prostriedkami. Koniec ohrozenia sa vyhlasuje 2-minútovým stálym tónom sirén bez opakovania.

Oblasť ohrozenia sa člení na dve oblasti s rôznymi opatreniami na ochranu obyvateľstva, hospodárskych zvierat, majetku a poskytnutie záchranných prác.

Oblasť ohrozenia sa člení na:

- pásmo smrteľného ohrozenia
- pásmo ohrozenia zdravia

Pásmo smrteľného ohrozenia:

Je pásmo, v ktorom sa pôsobenie nebezpečných látok prejaví ohrozením života a životného prostredia. V tejto oblasti je dovolená akákoľvek činnosť len so špeciálnymi ochrannými prostriedkami, ktoré zabezpečujú ochranu dýchacích ciest a povrchu tela. Vzhľadom na možnosť dlhotrvajúcej kontaminácie vysoko toxickými látkami treba obyvateľstvo evakuovať. Osoby sú ukryté v priestoroch budov.

Voľný pohyb osôb v takýchto prípadoch nie je dovolený. Výnimkou sú príslušníci odborných jednotiek CO, PO, ktorí sú chránení špeciálnymi prostriedkami. V závodoch s nepretržitou prevádzkou pracuje len potrebný počet osôb za prísneho dodržiavania všetkých opatrení protichemickej ochrany. V tejto oblasti je zakázané používať potraviny a vodu s výnimkou tých zásob, ktoré boli predtým uložené v utesnených obaloch. Hospodárske zvieratá ustajnené v bežných stajniach pravdepodobne uhynú. Evakuácia zvierat je možná pred príchodom mraku NL hnaním, alebo na vozidlách.

Pásmo ohrozenia zdravia:

Je pásmo, v ktorom sa pôsobenie nebezpečných látok prejaví ohrozením zdravia a životného prostredia. V tejto oblasti sa všetka činnosť obmedzí len na najnutnejšie práce. Obyvateľstvo sa ukryje, alebo evakuuje (okrem zaradených do pracovného procesu).

Pracuje sa len v určených nevyhnutných pracoviskách, pri dodržiavaní zásad stanovených pre činnosť pre daný druh nebezpečnej látky. Jednotky CO v tejto oblasti majú ochranné masky so špeciálnymi filtrami v ochrannej polohe. Obyvatelia používajú improvizované ochranné prostriedky. Zdržiava sa tu len najpotrebnejší počet jednotiek CO, situácia sa nepretržite monitoruje.

Hospodárske zvieratá ustajnené v bežných podmienkach sú dočasne chránené, doporučuje sa ich včas vyviezť mimo ohrozeného priestoru.

Evakuácia obyvateľstva sa uskutoční len na nariadenie orgánov CO. Obyvateľstvo sa evakuuje s najpotrebnejšími osobnými vecami a improvizovanými prostriedkami individuálnej ochrany, ktoré si sníme až po kontrole na nekontaminovanom priestore.

Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva v oblasti ohrozenej rádioaktívnymi látkami

Bezprostredné ohrozenie účinkami rádioaktívnymi látkami sa vyhlasuje 2-minútovým kolísavým tónom sirén a hromadnými informačnými prostriedkami. Koniec ohrozenia sa vyhlasuje 2-minútovým stálym tónom sirén bez opakovania.

Oblasť ohrozenia sa v prípade jadrovej havárie člení na územie vymedzené 5 a 20 km vzdialenosťou od zdroja v AE Mochovce. Ďalej sa člení na 16 sektorov s veľkosťou stredového uhla $22,5^\circ$ pričom 0° prvého sektora je orientovaný na sever.

Expozícia, ožiarenie.

Jednotka expozície je **Rentgen(R)**. Rentgen je zastaralá jednotka, nová je **coulumb na kilogram**.

Absorbovaná dávka

Na meranie vplyvu rádioaktivity sa používa jednotka absorbovanej dávky žiarenia **Gray(Gy)**.

Dávka žiarenia 1 gray znamená, že každý kilogram látky prijal pri ožiarení energiu 1 joule. Dávka teda charakterizuje iba energetické účinky žiarenia. Pri posudzovaní biologických účinkov rôznych druhov žiarenia ju používame iba orientačne. Staršia jednotka je **Rad**. Prepočet je $1 \text{ rad} = 0,01 \text{ gray}$.

Ekvivalentná dávka

Keďže rôzne druhy rádioaktívneho žiarenia majú na živé organizmy rôzny vplyv, zavádza sa jednotka ekvivalentnej dávky žiarenia **Sievert(Sv)**. Tá je rovná súčinu absorbovanej dávky žiarenia a koeficientu relatívnej biologickej účinnosti žiarenia. Napríklad pre alfa žiarenie, ktoré je omnoho nebezpečnejšie ako gama žiarenie je tento

koeficient rovný 10. Pre beta či gama žiarenie je koeficient rovný 1 až 1,7.
Staršia jednotka je **Rem**. Prepočet 1 rem = 0,01 sievert

Existuje množstvo ďalších veličín a jednotiek, tie sú ale pre nás nepodstatné.
Povedzme si nebezpečná dávky.

Expozícia: Dávka 500 R počas 5 hodín je pre človeka smrteľná.

Absorbovaná dávka: Môže byť smrteľná až 2,5 Gy. Pri 10 Gy je 100%.

Radiosenzitivita závisí od pohlavia a veku.

Ekvivalentná dávka: Dávka nad 1000 mSv vyvoláva chorobu z ožiarenia. Pri dávke 5000 mSv je úmrtnosť asi 50%, pri dávke 8000 mSv je úmrtnosť takmer stopercentná.

Tabuľka pre rôzne živočíchy.

pes - 3,5 Sv

človek - 2,5 až 4,5 Sv

myš - 5,5 Sv

žaba - 7 Sv

potkan - 7,5 Sv

králik - 8 Sv

baktéria *Escherichia coli* - 60 Sv

netopier - 200 Sv

škorpión - 400 Sv

Čo znamená, že keď uhynie pes na účinky žiarenia, je na rade človek.

Limity ožiarenia obyvateľstva sú:

- efektívna dávka 1 mSv v kalendárnom roku pre jednotlivca z obyvateľstva,
  - efektívna dávka 5 mSv v kalendárnom roku pre jednotlivca z obyvateľstva, pričom priemerná efektívna dávka v piatich po sebe nasledujúcich kalendárnych rokoch nesmie prekročiť 1 mSv,
  - ekvivalentná dávka 15 mSv v očnej šošovke v kalendárnom roku,
  - ekvivalentná dávka 50 mSv v koži v kalendárnom roku,
- pričom pri uvádzaní plyných a kvapalných rádioaktívnych látok do životného prostredia z pracoviska s otvorenými žiaričmi a uvádzaní tuhých rádioaktívnych odpadov do životného prostredia nesmú prekročiť
- efektívnu dávku 0,01 mSv v kalendárnom roku u jednotlivca z obyvateľstva,
  - kolektívnu efektívnu dávku 1 Sv v kalendárnom roku
- pri vypúšťaní plyných a kvapalných látok do životného prostredia z jadrových zariadení nesmú prekročiť efektívnu dávku 0,25 mSv v kalendárnom roku u jednotlivca z kritickej skupiny obyvateľstva
- Od okamihu vyhlásenia uvedeného signálu sú občania a zamestnanci ukrytí v úkrytoch. Celková doba kontaminácie môže trvať niekoľko dní až niekoľko týždňov, v závislosti od stupňa zamorenia.

Organizačné opatrenia pre život sú stanovené podľa skutočne priekumom zistenej situácie radiačnej kontaminácie. Stanovujú sa tri oblasti:

* oblasť nutného ukrytia (expozičný príkon nad 30 R/hod., dávkový príkon 0,3 Gy/hod.)

* oblasť s obmedzeným pohybom v PIO (expozičný príkon 5 až 30 R/hod., dávkový príkon 0,05 - 0,3 Gy/hod.),

* oblasť s neobmedzeným pohybom v PIO (expozičný príkon 0,5 až 5 R/hod., dávkový príkon 0,0005 - 0,005 Gy/hod.),

Je nutná úzka súčinnosť orgánov určujúcich režim života a činnosti v obci, meste a v objekte s jednotlivými zložkami a jednotkami radiačného prieskumu a dozimetrickej kontroly CO.

V oblasti nutného ukrytia (nad 0,3 Gy/hod., 30 R/hod.) po zistení dávkového príkonu (expozičného príkonu) vyššieho ako 0,3 Gy/hod. (30 R/hod.) je najväčšie nebezpečenstvo ožiarenia obyvateľstva a zamestnancov objektov. Obyvateľstvo a zamestnanci objektov musia byť nepretržite v ÚBS alebo SÚ - HÚ a to vrátane obyvateľov zaradených do jednotiek CO. S ohľadom na pokles expozície sa predpokladá trvanie tohto režimu cca 24 hodín.

V oblasti s obmedzeným pohybom, t. j. pri zistení dávkového príkonu od 0,05 - 0,3 Gy/hod. (expozičného príkonu 5 do 30 R/hod.) môžu obyvatelia - zamestnanci objektov prechádzať z ÚBS (SÚ, HÚ) do utesnených bytov (podľa pokynu orgánu CO obce, mesta a objektu).

V tejto oblasti je možné v nutných prípadoch na krátky čas (menej než 2 hod.) opustiť ÚBS (HÚ, SÚ) v PIO v ochrannej polohe.

Napríklad pri ochorení, na doplnenie zásob potravín a vody, na ošetrovanie hospodárskych zvierat a pod.

Tento režim môže trvať približne 5 dní.

Pri vstupe treba previesť dezaktiváciu a špeciálnu očistu.

V oblasti s neobmedzeným pohybom v PIO, t. j. pri zistení dávkového príkonu od 0,005 - 0,05 Gy/hod. (expozičného príkonu od 0,5 do 5 R/hod.) je možný pohyb v PIO 8 - 12 hodín denne tak, že vždy po 4 hodinách možno v teréne ostať 1 hodinu bez PIO, maximálne však 3 hodiny za deň. Toto je možné praktizovať len v nutných prípadoch.

Tento režim môže trvať niekoľko týždňov, v niektorých prípadoch i dlhšie ako 1 mesiac, do úbytku radiácie, po špeciálnej očiste.

V oblasti ohrozenia rádioaktívnymi látkami sa môžu vyskytovať miesta s veľmi vysokým zamorením. V tomto prípade je úplne vylúčené zdržiavanie sa v týchto miestach až do doby, kým dávkový príkon neklesne pod 0,5 Gy/hod. (expozičný príkon pod 50 R/hod.). S postupným klesaním intenzity rádioaktívneho zamorenia sa mení aj denný režim života a činnosti.

ZÁSADY: - používať PIO, nejesť, nepiť, nefajčiť, nekričať
- po opustení priestoru prevádzať čiastočnú špeciálnu očistu.

Stredné hodnoty koeficienta oslabenia expozície (K - oslab.)

Názvy úkrytov alebo podmienky činnosti obyv.
oslab.

K -

Pobyt v teréne bez použitia PIO	1
Dopravné prostriedky (automobily, autobusy)	2
Priemyselné (výrobné) prízemné budovy	7
Priemyselné administratívne trojposchodové budovy	6
Obytné murované domy: - jednoposchodové	10
- pivnica	40
- dvojposchodové	15
- pivnica	100
- trojposchodové	20
- pivnica	400
Drevené obytné domy: - jednoposchodové	2
- pivnica	7
- dvojposchodové	8
- pivnica	12

Doba ožiarenia

Dávka

Jednorázove, do 4 dní

0,5 Gy

Opakovane, v priebehu 10 dní

1 Gy

v priebehu 3 mesiacov

2 Gy

v priebehu 1 roka

3 Gy

Normy nosenia ochranného odevu v závislosti na teplote

Teplota (°C)
ochr.

Doba nepretržitého nosenia
ochranného odevu

Výstroj pod

odev

30 a viac

15 - 20 minút

spodné prádlo

25 - 29 do 30 minút

spodné prádlo

20 - 24 do 40 - 50 minút

spodné prádlo

15 - 19 do 1 - 2 hodín

spodné prádlo

0 - 10 do 1 - 2 hodín

zimný odev

pod 10 do 1 - 2 hodín

vatovaný odev

Poznámka: pri teplotách od 15 °C a viac sa doba nosenia ochranných odevov pri práci v tieni, oblačnom počasí, alebo ak je odev postriekaný vodou zväčšuje jeden a pol až dvakrát.

Normy hygienickej očisty osôb

Čas hyg. očisty v min. Poznámka	Voda v l	Osoby	
1 osoba	6	30	-

Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva v priestore ohrozenom biologickými látkami

Bezprostredné ohrozenie biologickými látkami sa vyhlasuje 2-minútovým kolísavým tónom opakovane a hromadnými informačnými prostriedkami. Koniec ohrozenia sa vyhlasuje 2-minútovým stálym tónom sirén bez opakovania a hromadnými informačnými prostriedkami.

Oblasť predpokladaného ohrozenia biologickými látkami sa člení na:

- pásmo bezprostredného ohrozenia, v ktorom je možnosť vzniku ohrozenia života a zdravia,
- ochranné pásmo, v ktorom je možnosť vzniku ochorenia pri nasledujúcom prenose prirodzenými cestami prenosu.

Pre režim ochrany obyvateľstva v priestore ohrozenom biologickými látkami platia totožné opatrenia, ktoré sú uvedené v "Režimových opatreniach na ochranu obyvateľstva v priestore zasiahnutom chemickými prostriedkami".

Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva po vyhlásení evakuácie

Evakuácia sa vyhlasuje podľa § 2 vyhlášky MV SR č. 328/2012 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o evakuácii a vyhlasuje ju OÚ na území okresu, obec na území obce, OÚ v sídle kraja - ak mimoriadna udalosť presahuje územie okresu.

Evakuácia sa vykonáva po vyhlásení mimoriadnej situácie z dôvodu nevyhnutného časového obmedzenia pobytu osôb na ohrozenom území:

- krátkodobo s možnosťou návratu osôb do 72 hodín,
- dlhodobo s možným návratom osôb po 72 hod.

V evakuačných zariadeniach je nutné dodržiavať nasledovný režim:

- obyvatelia sústredovaní v evakuačných zariadeniach nevyvolávajú zbytočnú paniku, chovajú sa disciplinovane a riadia sa pokynmi evakuačných zariadení,
- všemožne prispievať k organizovanosti, prekonávať ťažkosti a pomáhať druhým, hlavne zdravotne nespôsobilým a starším obyvateľom a deťom,
- rešpektovať miesta odkiaľ budú vyvezené osoby neschopné chôdze,
- nepoužívať neoznačené ulice, cesty a dopravné prostriedky,
- pripraviť si evakuačnú batožinu, osobné lieky a nevyhnutné zdrav. potreby, predmety dennej potreby a osobnej hygieny, vreckové lampy, sviečku, zápalky, prikrývku, spací vak, náhradnú osobnú bielizeň, náhradný odev, obuv, nepremokavý plášť a ďalšie nevyhnutné osobné veci, osobné doklady, dôležité dokumenty, cennosti, peniaze, základné potraviny nepodliehajúce skaze na 2-3dni, čaj alebo vodu a pod. Hmotnosť batožiny pre dospelého nesmie prekročiť 25 kg/ osobu a pre dieťa 15 kg/ osobu, 5 kg príručnej batožiny. Okrem toho
- nezabudnúť pred odchodom z domu vypnúť všetky elektrické spotrebiče, uhasiť oheň, zavrieť uzávery (voda, plyn, kúrenie, elektrina a pod.) a uzamknúť byt,
- v mieste ubytovania evakuantov sa neodkladne prihlásiť na pobyt,
- v mieste ubytovania evakuantov prísne dodržiavať hygienické pravidlá, snažiť sa o kolektívny život.

Zabezpečenie ochrany verejného poriadku a bezpečnosti orgánmi polície v evakuovanom priestore vyžaduje, aby vstup, pobyt i pohyb osôb v tomto priestore bol obmedzený na najnutnejšiu mieru a aby bol v medziach možnosti kontrolovaný a zamedzený pobyt a pohyb všetkých osôb, ktoré v evakuovanom priestore nie sú zamestnané alebo neplnia iné úlohy.

Pobyt a vstup orgánov zabezpečujúcich úlohy v evakuovanom priestore, organizáciám a obyvateľom vydáva príslušný okresný, mestský, obecný úrad.

Obyvatelia, ktorým boli vydané preukazy alebo priepustky do evakuovaného priestoru sú povinní po odvolaní evakuácie preukazy alebo priepustky odovzdať vydávajúcemu orgánu. Osoby, ktorým bol povolený vstup do evakuovaného priestoru, sa zdržiavajú len na miestach, kde plnia svoju úlohu a to len na nevyhnutne potrebný čas.

Časové obmedzenie pobytu osôb na ohrozenom území sa určí spravidla pri vyhlásení evakuácie.

Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva po vyhlásení signálu "VZDUŠNÝ POPLACH"

Signál vzdušný poplach sa vyhlasuje počas brannej pohotovosti štátu a vojny, v prípade možného vzdušného napadnutia štátu 2- minútovým kolísavým tónom sirén. Koniec vzdušného poplachu sa vyhlasuje 2-minútovým stálym tónom sirén bez opakovania, ako aj slovnou informáciou v hromadných informačných prostriedkoch. Možnosť dlhodobého trvania vyžaduje dodržiavanie pravidiel zvláštneho režimu života a činnosti pri plnení nasledovných úloh:

Na úseku CO:

- zvýšený dôraz na pohotovosť štábu CO obce (objektu) vo dne, v noci,
- obyvatelia a zamestnanci objektov mať pripravené k použitiu obdržané PIO
- dôsledne zabezpečovať plnenie úloh štábu CO obce - objektu
- pokračovať v prácach na spohotovení a výstavbe úkrytov v súlade s plánom ukrytia obce (mesta), objektu,
- jednotky CO uviesť do najvyššej pohotovosti, vykonať ukrytie určených jednotky CO.

Na úseku zdravotníckeho zabezpečenia:

- poskytovať zdravotné služby občanom, jednotkám CO, evakuovaným osobám.

Na úseku požiarnej ochrany:

- zvýšiť požiarny dozor v priestoroch s ľahko zápalnými látkami.

Na úseku poriadkového zabezpečenia:

- obmedziť pohyb osôb v ohrozených priestoroch a na hlavných komunikáciách,
- zvýšiť starostlivosť o ochranu v evakuovaných priestoroch,
- v prípade potreby spolupracovať s armádou SR,
- vykonávať reguláciu pohybu osôb a motorových vozidiel.

Na úseku poľnohospodárskej ochrany:

- zabezpečiť u poľnohospodárskych subjektov trvalú produkciu poľnohospodárskych a živočíšnych produktov a výroby.

Pre obyvateľov obce, mesta a zamestnancov objektu:

- obyvatelia ohrozených priestorov nezaraďených do pracovného pomeru alebo jednotiek CO sa po vyhlásení signálu "VZDUŠNÝ POPLACH" trvale ukryjú v úkrytoch (stále, havarijné a úkryty budované svojpomocne),
- ostatní obyvatelia obce, mesta a objektov sa ukryjú do úkrytov podľa možností,

- opustenie týchto úkrytov pre vykonanie nutných činností bude len so súhlasom veliteľa úkrytu a podľa vonkajšej situácie,
- od úkrytových priestorov sa obyvatelia môžu vzdialiť najviac 1 km, podľa veku a zdravotného stavu s možnosťou rýchleho návratu,
- samovoľný pohyb obyvateľstva a zamestnancov je zakázaný,
- obyvatelia a zamestnanci sú povinní trvale nosiť PIO v pohotovostnej polohe.

Koniec platenia režimových opatrení vyhlasuje starosta, primátor obce - mesta, vedúci objektu na základe oznámenia okresného úradu.

Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva v úkrytoch

Každý ukryvaný sa riadi vyhlasovanými signálmi a pokynmi veliteľa úkrytu a úkrytovým poriadkom.

Počas pobytu v úkryte je nutné dodržiavať tieto zásady:

1. Po dobu vypadávania rádioaktívnych častíc a v dobe, kedy vonku vietor víri rádioaktívny prach a rádioaktívne látky je zavedený "Režim izolácie".
2. Po usadnutí rádioaktívneho spádu a v dobe pôsobenia smrteľnej a zraňujúcej koncentrácie NL sa vetranie úkrytu reguluje v závislosti na teplote v úkryte.
3. Z úkrytu sa spravidla behom prvých 15 až 20 hodín po poklese úrovne radiácie na stanovenú normu rádioaktívneho spádu a pri vylúčení pôsobenia nebezpečných látok nevychádza. Je dovolené vyjsť len do budovy k použitiu WC ak toto nie je v úkryte. Pri návrate je nutné pred vstupom do úkrytu vykonať hygienickú očistu.
4. Osoby vstupujúce do úkrytu z kontaminovaného terénu musia vykonať pred vstupom do úkrytu úplnú alebo čiastočnú očistu. Očista sa prevádza vodou v úkryte alebo bližšom sociálnom zriadení budovy (v umyvárke, pod sprchami a pod.) alebo na vhodnom mieste pred vstupom do úkrytu.
5. Vstupné dvere sa môžu otvárať v úkryte s prirodzeným vetraním len po uzatvorení vzduchovodov (komínkov). Vzduchovody je možné opäť otvoriť asi 10 až 15 minút po uzatvorení dverí v (JÚBS).
6. Počas pobytu v úkryte sa doporučuje utierať podlahu a povrch predmetov vlhkou handrou.
7. Pri jedle musia byť v úkryte s prirodzeným vetraním vstupné dvere a vzduchovody uzatvorené (v JÚBS).

8. V úkryte nie je dovolené fajčiť. Používané zdroje svetla s otvoreným ohňom sa dávajú do bezprostrednej blízkosti odsávajúceho otvoru v JÚBS.

9. V úkryte sa treba chovať ohľaduplne k druhým, nekričať, rešpektovať kolektívne záujmy, nevyvolávať spory atď. Je nutné si uvedomiť, že ide o mimoriadnu situáciu a núdzové podmienky, ktoré kladú na človeka zvýšené fyzické a psychické nároky.

Po ukončení ukryvania sa ďalší režim života a činnosti riadi podľa pokynov príslušného orgánu CO obyvateľstva okresu, obce - mesta, objektu.

Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva pri použití chemických zbraní (otravných látok - OL)

Použitie chemických zbraní za brannej pohotovosti štátu a v dobe vojny nie je vylúčené. Pri ich použití by bol vyhlásený 2-minútový signál kolísavým tónom sirén opakovane a hromadnými informačnými prostriedkami. Koniec signálu sa vyhlasuje 2-minútovým stálym tónom sirén bez opakovania a hromadnými informačnými prostriedkami.

Tento priestor rozdeľujeme na tri oblasti s rôznymi opatreniami na ochranu obyvateľstva a hospodárskych zvierat a majetku na poskytovanie záchranných, lokalizačných a likvidačných prác.

- * oblasť priameho zamorenia OL (oblasť Z)
- * oblasť zamorenia výparmi OL (oblasť V)
- * oblasť ohrozenia výparmi OL (oblasť O)

Oblasť priameho zamorenia OL:

Je to priestor, na ktorom sa priamo dokázalo zamorenie terénu, budov, techniky a pod. V tejto oblasti je dovolená akákoľvek činnosť len s PIO, ktoré zabezpečujú ochranu dýchacích ciest a povrchu tela.

Vzhľadom na možnosť dlhotrvajúceho zamorenia vysoko toxickými látkami treba obyvateľstvo odsunúť. Osoby ukryté v úkrytoch s filtroventilačným zariadením nemajú ochranné masky nasadené. V ostatných úkrytoch však musia mať ukryvaní PIO ochrannej polohy.

Voľný pohyb osôb v takýchto oblastiach nie je dovolený!

Výnimkou sú príslušníci špeciálnych jednotiek CO, ktorí sú chránení špeciálnymi PIO. Úkryty možno opustiť len na rozkaz veliteľa úkrytu, aj to len s

nasadenou ochrannou maskou. V závodoch s nepretržitou prevádzkou pracuje len potrebný počet osôb za prísneho dodržiavania všetkých opatrení protichemickej ochrany. V tejto oblasti je zakázané používať potraviny a vodu s výnimkou tých zásob, ktoré boli predtým uložené v úkrytoch s filtračným ventilačným zariadením. Hospodárske zvieratá ustajnené v bežných stajniach pravdepodobne uhynú. Vyvážanie je dovolené cez odmorené priechody alebo na vozidlách. Porážku zvierat riadi veterinárny orgán.

Oblasť zamorenia výparmi OL:

Je to priestor zamorený účinnou koncentráciou pár týchto látok. V oblasti je dovolený obmedzený pohyb obyvateľstva a zamestnancov objektov s nasadenými ochrannými maskami, vykonávajú sa len veľmi nutné práce. Táto oblasť nadväzuje na oblasť priameho zamorenia po smere vetra do vzdialenosti niekoľko kilometrov od miesta priameho zamorenia.

Z tejto oblasti sa obyvateľstvo a zamestnanci objektov odsunuje s PIO v ochrannej polohe (nasadených ochranných maskách). Úkryty opúšťa organizovane a určeným smerom. V závodoch s nepretržitou prevádzkou pracuje len potrebný počet osôb za prísneho dodržiavania všetkých opatrení protichemickej ochrany. Je zakázané používať potraviny a vodu s výnimkou tých zásob, ktoré boli uložené v úkrytoch s filtroventiláciou. Hospodárske zvieratá treba z tejto oblasti vyviešť alebo usmrtiť.

Oblasť ohrozená výparmi OL:

Je to priestor okolo oblasti zamorenia a okolo oblasti zamorenia výparmi OL do vzdialenosti až 500 i viac metrov (podľa počasia a druhu použitej OL). V tejto oblasti sa všetka činnosť obmedzí len na najnutnejšie práce. Obyvateľstvo a zamestnanci objektov sa odsunie (okrem zaradených do pracovného procesu a určených jednotiek CO).

Pracuje sa len v určených závodoch a pracoviskách pri dodržiavaní ochrany podľa druhu použitej otravnej látky. Jednotky CO, obyvatelia a zamestnanci objektov v tejto oblasti majú ochranné masky v pohotovostnej polohe. Zdržiava sa tu len najpotrebnejší počet jednotiek CO, chemická situácia sa musí nepretržite sledovať.

Hospodárske zvieratá ustajnené v bežných podmienkach sú dočasne chránené, ale doporučuje sa ich vyviešť mimo ohrozeného priestoru.

Odsun obyvateľstva sa uskutoční výhradne len na príkaz. Obyvatelia a zamestnanci sa odsunú s najpotrebnejšími osobnými vecami a prostriedkami individuálnej ochrany najlepšie v uzatvorených vozidlách (autobusy, vozidlá s plachtami ...). Obyvateľstvo a zamestnanci objektov musia mať nasadené ochranné masky a improvizované prostriedky protichemickej ochrany povrchu tela, ktoré si sníme až po úplnej špeciálnej očiste na nezamorenom priestore, nakoľko by sa mohli priamo alebo nepriamo zamoriť výparmi otravných látok z oblečenia.

Režimové opatrenia na ochranu obyvateľstva v priestore zasiahnutom biologickými prostriedkami

Použitie biologických prostriedkov za brannej pohotovosti štátu a v dobe vojny nie je vylúčené. V priestore pri použití biologických prostriedkov za brannej pohotovosti štátu a vojne sa vyhlasuje signál 2-minútovým signálom kolísavým tónom sirén opakovane a hromadnými informačnými prostriedkami. Koniec použitia biologických prostriedkov sa vyhlasuje 2-minútovým stálym tónom sirén bez opakovania a hromadnými informačnými prostriedkami. Koniec použitia biologických prostriedkov sa vyhlasuje 2-minútovým stálym tónom sirén bez opakovania a hromadnými informačnými prostriedkami.

Týmto priestorom sa rozumie územie, na ktorom sa vyskytlo použitie biologických prostriedkov. Je charakterizované najmä zasiahnutím osôb, zvierat, poľných a lesných kultúr, zamorením ovzdušia, terénu, zdrojov pitnej vody, potravín a krmív, rozširovaním infekčných chorôb a nákaz a celkovým narušením chodu života a výroby s nutnosťou prechodu na osobitný režim života a činnosti.

Na území, kde došlo k podozreniu na použitie biologických prostriedkov sa vyhlasuje karanténa. Karanténa je systém prísnych protiepidemiologických a protiepzootických opatrení namierených na izoláciu celého ohrozeného priestoru a na likvidáciu v ňom vzniknutých infekčných ochorení.

Šírka tohto pásma je rôzna, pohyblivá v závislosti od podmienok a to od 5 do 20 km od hranice, ktorá uzatvára priestor použitia biologických prostriedkov.

Pre ohrozenú oblasť platí tento režim života:

1. Organizovaný a kontrolovaný styk nezasiahnutého priestoru s ohrozeným priestorom uskutočňovať cez vstupné miesta.
2. Priestor karantény a ľudia v ňom sa rozdeľujú do menších celkov, ktoré sú od seba oddelené a osobitne sledované.
3. Pre izolovaný priestor je zabezpečené zásobovanie potravinami, vodou a ostatnými potrebami takým spôsobom, aby nemohlo dôjsť k rozšíreniu nákaz.
4. U každého obyvateľa, vrátane detí, sa musí dvakrát denne merať teplota, zaznamenávať ju i ostatné údaje týkajúce sa stavu členov domácností. Záznamy odovzdávať zdravotnej hliadke SČK (CO).
5. Z priestoru karantény nesmie nikto odísť, kto nemá na to príslušné povolenie.
6. Platí zákaz pohybu a sústreďovanie obyvateľov (kultúrne zariadenia, susedské návštevy, schôdze a pod.).

7. V priestore ohrozenia vykonávať dezinfekciu, dezinsekciiu a deratizáciu, zamerané na ničenie pôvodcov infekčných chorôb, prípadne ich prenášačov.

8. Osoby sa chránia typovými PIO alebo improvizovanými PIO podľa pokynov.

9. Dodržiavať vo zvýšenej miere zásady hygieny a hygienické pravidlá. Musí sa často vykonávať dezinfekcia rúk, obuvi a rukavíc, napr. obalením kľučiek dverí textilom nasýteným dezinfekčnou látkou pred vchod do budovy.

10. Všetky zasiahnuté osoby vykonajú čo najskôr špeciálnu očistu osôb.

11. Karanténu v okrese vyhlasuje prednosta okresného úradu na návrh príslušných okresných orgánov zdravotníctva a veterinárnej starostlivosti. Karanténa sa končí vtedy, ak sa v izolovanej skupine nevyskytne ďalší prípad infekčného ochorenia po čas, ktorý zodpovedá maximálnej inkubačnej dobe príslušného ochorenia.